

ANA AKIM MEDYADA DİN KÜLTÜRÜ ve AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNE DAİR YANSIMALARA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ*

Sümevra ARICAN**

Öz

Toplumumuzda öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü son yıllarda hızla düşmektedir. Sosyal statünün toplumsal boyutunun gündeme alındığı bu çalışmada, öğretmenlerin sosyal statülerinin toplumsal görünürlük yansımalarından biri olarak ana akım medyadaki sunumlarını, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri örnekleminde eleştirel bir incelemeye tabi tutmak amaçlanmaktadır. Araştırmada yöntem olarak; eleştirel söylem çalışması ve tematik veri analizi kullanılmıştır. İncelenen haber örnekleri olumlu bireysel sunumlar, olumsuz bireysel sunumlar ve mesleki sunumlar olarak temalandırılmıştır. Haberlerin yüksek düzeyde olumsuz örneklerden oluştuğu ve çarpıcı başlıklarla sunuldukları tespit edilmiştir. Gazetelerin ideolojik duruşlarının en çok hissedildiği tepkisel haberler kategorisinde öğretmenlerin sınıf ortamında gerçekleştirdiği eğitimsel faaliyetler ya da okul dışındaki eylemlerinin kamusal tartışma ve ahlaki panik oluşturmaya yol açacak bir tavırla haberlere konu edildiği tespit edilmiştir. İncelenen on yıllık süreçte hem haberlerin kaynağını oluşturan vakalarda hem de gazetelerin sunum biçimlerinde bir değişim yaşandığı görülmüştür. Yazılı basının öğretmenlerin sosyal görünürlüğünü yansıtmaya noktasında daha pozitif bir tutum benimsemesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya, DKAB Öğretmenleri, Öğretmen Haberleri, Haber Çözümlemesi, Eleştirel Söylem Çözümlemesi.

* Bu çalışma 2. Uluslararası Din Eğitimi Kongresi'nde (09-11.11.2018) sunulan sözlü bildirisinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

** Ar. Gör. Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı, sumeyratekin@gmail.com ORCID: 0000-0003-3158-1840
Atıf/Cite as: Arican, S . (2019). Ana Akım Medyada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerine Dair Yansımalar Eleştirel Bir Bakış. Dini Araştırmalar, 22 (55): 97-120. DOI: 10.15745/da.542068

A Critical Approach on the Reflections of Religious Culture and Moral Knowledge Teachers in the Mainstream Media

Abstract

The social status of teaching profession has rapidly plummeted in the Turkish society. This study discusses the societal aspect of social status and aims to critically analyse the representations of mainstream media about Religious Culture and Moral Knowledge teachers in Turkey as one of the societal reflections of teachers' social statues. Although the dimensions of media effect on societal perceptions are not fully located, an indirect effect cannot be ignored. The study's methodology, T. A. Van Dijk's critical discourse analysis is recruited for its comprehensive interpretation opportunities alongside with the thematic analysis, which is recruited to categorise the themes due to the ten-year duration chosen to analyse the news on the media. The examined examples of news are categorised into three themes as positive individual representations, negative individual representations and professional representations. Reflections of reactive news, which is a sub-category for individual negative representations, are found to be the section where the ideological stances/worldviews mostly are detected. Teachers' educational actions/expressions within the classroom or actions/expressions outside school are determined to be included in the news in a way to create public discussion and moral panic. The hidden intentions and purposes behind these choices are open to discussion. The study recruits thematic analysis and Van Dijk's critical discourse analysis for analysis purposes. It is found that the majority of news is negative examples and represented with the striking headlines. Within the ten years duration explored, a transformation has been identified in both the cases, which are the sources of the news and how they are presented in the newspapers. As a conclusion, it is argued that the Turkish media should adopt a more positive and realistic attitude towards reflecting teachers' social representation.

Keywords: Media, Religious Culture and Moral Knowledge Teacher, Teacher News, News Analysis, Critical Discourse Analysis.

Summary

The social status of teaching is generally accepted as a prominent feature of the profession. This study in the Turkish context premises that the way of teaching presented in the media is one of the parameters indicating the societal perceptions. Generally, it is thought that media reinforces the common negative

perception towards teachers with a prevalent negation policy. Accordingly, the study's findings, which have been analysed via thematic analysis and critical discourse analysis, affirm this view. With an attempt to trace the societal perception change, five most printed Turkish newspapers have been scanned. Accordingly, Hurriyet, Sabah, Sozcu, Posta and Milliyet are the newspapers chosen for the study for a period from 2008 until 2018. The themes from the study are; headlines with teachers' manners and activities, positive and negative presentation of individual cases, presentation of occupational situations and presentation of cases about life.

Positive individual activities, which is the first theme of the study, is found to include the news within two broad categories: *actions involving a value* category, which includes values such as benevolence, goodness and sharing, actions such as sacrifice and devotion as well as examples of actions that affect, transform and adorn, which are reflected on the society, and *project designs* category, which includes teachers who transcends the boundaries of the lessons with their social leadership values and example behaviours. It is clearly seen that in many of the news shared in the media that Religious Culture and Moral Knowledge teachers are the forerunners of value-based activities with their extra efforts to infuse the values that are emphasised in the main sources of religion by going beyond teaching and exemplifying through their actions.

The second theme of the study, *negative individual news* is detailed as harassment, violence towards the teacher and the student, reactionary and judicial news. The first subcategory under negative news presentations is about *violence towards students and teachers*. It is identified that news about violence are continuously on the agenda, although it is not as frequent as the news about harassment and reactionary news. *Reactionary news* is the second subcategory under negative news presentations. Labelling tendencies of media is more detected in this category, where intense and repeated news about a single event is identified. Reactionary news is deemed to be the category in which a newspaper's ideological stance is the most perceived. *Harassment news* is the third category of this category. Unfortunately, this kind of news, which is never approved to be in a teacher and an offence commonly, has come across in recent years. *Judicial news* category includes the news about teachers who are apprehended and/or sent to jail.

The third theme, *occupational news presentations* include contents such as discussions around Divinity Faculty graduates being teachers, religious

officials assigned to teach, the increase in the Religious Culture and Moral Knowledge teachers becoming administrators. *Presentation of cases about life*, which is quite rare to find in the newspapers, is found to be obituaries and some personal activities.

The critical discourse analysis part of the study finds that headlines and titles have been chosen from symbols, metaphors and concepts that might affect the target audience, micro structural investigation of the headlines have been chosen from short but striking vocabulary; the rhetorical dimension consisting of a series of elements to make the news credible and persuasive covers the overall structure of the text with plenty qualities, sources, statistical and visual data; texts have visually been enriched with the lighted or blurred picture choices and their persuasiveness have been aimed to be increased; witness statements and references have been frequently used in the news reports; and the texts haven't included contextual or background information. With gradually changing wording and tones over the years, headlines have been found to be indicating the ideological standpoints of the newspapers.

Based on the analysis, it is possible to claim that the press has tended to present: the individual negative examples with a negative attitude, the occupational news in a relatively more neutral and the individual activities in a slightly positive attitude. The finding that negative news has two times more coverage than the positive and other news categories imply that the media prioritises negative news. It is also worth noticing that a series of negative news about the same event have been repeatedly covered in the following or subsequent days while already few positive news have been only showed a day; while striking, noticeable words have been chosen to convey negative news, all positive news has been presented quite simple words that are far from any kinds of praising, exaggeration or encouragement. The negative presentations of the news have showed traces of media's role in fictionalising moral panic in the society. To conclude, it is regarded that mounted headlines to attract attention, structural features of the discourse used within the text and attitudes hidden behind the texts have been stored in society's memory and feeds the societal perceptions.

Giriş

Genel bir kabul olarak öğretmenliğin sosyal statüsünün mesleğin en önemli özelliklerinden biri olduğu düşünülmektedir. Toplumun eğitime verdiği önemin bir göstergesi sayılan bu sosyal kabulün ülkemizde yakın tarihlere

kadar oldukça yüksek düzeyde yer aldığı var sayılmaktaydı. Bununla birlikte Türkiye’deki alan araştırmaları mesleğin sosyal görünümü açısından olumlu bir tablo çizmemektedir (Ünsal 2018; Ünsal 2015; Sönmez ve Cemaloğlu 2017; Ulutaş 2017; Yurdakul vd. 2016; TEDMEM 2014; Eğitim-Bir-Sen 2012). Türk Eğitim Derneği (2014), eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların öğretmenlere fatura edildiğini belirtmektedir. Genel bir kanaat olarak medyanın da yaygın bir olumsuzlama politikasıyla toplumda bunun gibi –çoğunlukla olumsuz- pek çok algıyı beslediği ifade edilebilir.

Yapılan değerlendirmelerde çoğunlukla sosyal statünün tek bir boyutunu temsil eden ekonomik getirilerle ilişkilendirilerek ele alındığı ve toplumsal boyutlarının ihmal edildiği görölmektedir. Dünya çapında global öğretmen ödülleri finans etmesiyle bilinen Varkey Vakfı güncel çalışmasında -daha çok ekonomik verilerle değerlendirerek- Türkiye’de öğretmenlerin sosyal statüsünün 35 ülke arasında 7. sırada yer aldığını ancak 2013 yılı verilerine göre düşmekte olduğunu (Dolton vd. 2018) ortaya koymuştur. OECD verileri de son yıllarda artmasına karşın öğretmenlerin maddi imkânlarının halen düşük düzeyde olduğunu vurgulamaktadır. (OECD 2018) Çoğunlukla maddi olanaklarla ilişkilendirilse de sosyal statünün tek göstergesinin ekonomik veriler olmadığı belirtilmemiştir. Bu çalışma öğretmenlik mesleğinin toplumsal görünümlerine odaklanmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Akademik olarak öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsü ve mesleki imajı üzerine yapılmış oldukça kapsamlı bir literatür kaynağı bulunmaktadır. Bu çalışmalar daha çok öğretmenlerin kendi algıları üzerine yoğunlaşmıştır. Diğer araştırmalardan farklı olarak, mesleğin statüsünün toplumsal kodlarını medya aracılığıyla ortaya koymak bu çalışma açısından önem arz etmektedir. Bu bakımdan, ana akım medyada Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) öğretmenlerine dair yansımaların eleştirel bir bakışla incelendiği bu araştırmada amaç, toplumda “değerli” bir meslek olarak kabul edildiği varsayılan öğretmenliğin DKAB dersi özelinde yazılı basında topluma sunumunda nasıl bir yaklaşımın benimsendiği ortaya koymaktır. Medyada din görevlilerinin temsiline dair birkaç çalışma¹ bulunsa da, Diler (2011)’in bir bölümü DKAB öğretmenlerine ayrılan ve örneklem, zaman aralığı ve yöntemsel açılardan bu çalışmadan farklılaşan doktora çalışması haricinde örgün eğitimde öğrencileri yetiştiren ‘DKAB öğretmenlerine’ özel olarak değinen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Medyanın yaygın işlevleri arasında toplumsal fayda, kişisel kimlik ve enformasyon yer almaktadır (Chandler ve Munday 2018: 276) . Haber medyası aynı zamanda 4. kuvvet olarak da adlandırılmaktadır (Laughey 2010: 121).² Demokratik bir sistemde çatışmayı tartışmaya dönüştüren bir araç olarak tanımlanan ve demokrasinin dördüncü ayağı olarak da kabul edilen ve çeşitli kitle iletişimi araçları vasıtasıyla, kitleleri olaylardan haberdar eden, halkı bilgilendirme, eğitme ve toplumsal sorunlar üzerinde tartışma alanları oluşturma potansiyelini taşıyan medya, özdenetime sahip olan/olması gereken güçlü bir yönlendirme aracıdır. (Türk 2013; Işık 2005:115). Dünya genelinde benzer ilişkiler ağına ve uluslararası ortak şirket yönetimlerine sahip medyanın, ideolojik bir aygıt olarak (Althusser 2014), tarafsız olmadığı (Güngör 2018: 295), çoğunlukla sahip olduğu var sayılan bu fonksiyonları yerine getirmediği ve çıkar gruplarının hizmetinde olduğu (Herman ve Chomsky 2017), kitleleri eğitmek ve bilgilendirmekten ziyade yanlış yönlendirdiği (Said 2017) ve detaylı doğru bilgiler yerine çarpıcı olanları manşetlere taşıdığı (Hayes ve Grossman, 2010) güçlü örneklerle vurgulanmaktadır.

Ana akım medya kavramı, bireyler arasında sosyal etkileşime imkân sağlayan *sosyal medya* ile daha çok çevrimiçi faaliyet gösteren, bir şirket bünyesinde yer almayan ve ticari amaçlar taşımayan medya organlarını ifade eden *alternatif/muhalif medya* (Chandler ve Munday 2018) kavramlarından farklılaşarak, *devlet ya da büyük sermaye sahibi şirketler tarafından yönetilen yayın organları* anlamında kullanılmaktadır. Araştırmada, bu tanımsal farklılıklar bağlamında, bu kuruluşların bağlı buldukları şirketlerin görüşlerini/ideolojilerini yansıttığı ön kabulünden hareket edilmektedir.

Mesleğin sosyal görünürlüğünün yansıdığı alanlardan biri olarak medya, haberler aracılığıyla toplum hafızasında bir öğretmen tasavvurunun oluşumuna katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada, bir yandan var olan durum ortaya koyulmakta diğer yandan da medyanın işlevi ve kurgulanan haberler dolayısıyla toplumsal algı yeniden üretilmektedir. Her ne kadar toplumsal kitlenin ya da bireylerin medyadan etkilenme düzeyleri farklılık taşısa da, bu etkilenmenin izleri tam olarak ortaya koyulamasa da (Maigret 2016), medyanın olayları yayma fonksiyonu ile açığa çıkardığı sınırları ve de kapsamı belirsiz bir etki alanı bulunmaktadır. Çalışma açısından özel bir çaba ve emek isteyen öğretmenlik mesleğinin medyadaki sunum biçiminin, toplumsal algıları ortaya koyan parametreler arasında yer aldığı düşünülmüştür. Öğretmenlerin mesleklerinin toplumsal görünümünde medyanın etkisine dair kendi algılarının da benzer doğrultuda olduğuna dair veriler bulunmaktadır. Nitekim bir

araştırmada medyanın öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünü olumsuz etkilediğine dair öğretmen ve uzman görüşlerine (Ünsal 2018) yer verilmektedir.

Tüm bu sebeplerle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri özelinde öğretmenlerin sosyal statüsünün topluma yansımalarını ve değişimin etkilerini betimlemeyebilmek için toplumsal algıyı beslediği düşünölen kanallardan biri olan yazılı basının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Toplumsal algı değişiminin izlenmesi gerekçesiyle araştırma kapsamında, en çok baskı sayısına sahip 5 ulusal gazete taranmıştır. Çalışma örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemi ile gazetelerin baskı sayısı/satış sayısına göre sıralanmasıyla oluşturulmuştur. Gazeteler 30 Temmuz 2018/05 Ağustos 2018 tarihleri arasındaki satış verileri esas alınarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan yayın organları Hürriyet, Sabah, Sözcü, Posta ve Milliyet olmuştur. Taramanın zaman aralığı 2008 ile 2018 yılları arasını kapsamaktadır.

Çalışma kapsamına sadece ana akım medya organları bünyesindeki gazeteler dâhil edilmiş olup, alternatif/muhafif medya yayınları ve sosyal medyada dile getirilen görüşler kapsam dışında bırakılmıştır. İncelenen haber metinleri gazetelerin kendi web sitelerinden elde edilmiştir.

Çalışmanın ilk aşamasında nitel tematik analiz yöntemi tercih edilmiş, kodlar ve kategoriler aracılığıyla temalara ulaşılmıştır. İkinci aşamada ise söylem analizi için T. A. Van Dijk'e ait eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Van Dijk, haberin başlığını makro yapı açısından önemli bir veri kaynağı olarak gördüğü ve analizini kelimelerin dilsel yapısının ve anlamının ötesine taşıyarak toplumsal bağlama yerleştirdiği için yöntemi çalışma amacına uygun görölmüştür. Eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi ile metinler; sentaks, semantik yapı, biçem, retorik ve anlamı içeren metin analizinin yanı sıra sosyo-bilişsel olarak, sosyal, politik, tarihi ve kültürel bağlamı ile birlikte ele alınmaktadır (Van Dijk 1988, 1991,2011, 2016).

Bulgular

Mesleki imaj, bir mesleğin hem iç paydaşlar (öğretmen) hem de dış paydaşlar (toplum) tarafından algılanışı (Ünsal 2015: 23) ve bireysel kimliğin olaylar karşısında geliştirdiği tutumlar toplamının kamusal alana/topluma yansımaları olarak değerlendirilmektedir. Bu yansımaları gösterdiği varsayılan haber başlıkları; bireysel haberlerin olumlu ve olumsuz sunumu, mesleki du-

rumların sunumu ve hayata dair durumların sunumu şeklinde temalaştırılmıştır.

İlgili haberlerin gazetelerde yer alma oranları oldukça farklıdır. Bununla birlikte aşağıda yer alan sayısal verilerin aynı ya da farklı gazetelerdeki tekrarları içerdiği ve çalışma amacına yönelik olarak araştırmacı tarafından seçildikleri belirtilmelidir. Sunulan sayısal veriler nicel anlamda kesinlik içeren bir bağlamda sunulmamış olup, sadece genel çerçeveyi betimleme amacıyla sayısal oranlara yer verilmiştir.

Temaların ilki olumlu bireysel haber sunumları ile oluşmuştur. Olumlu bireysel faaliyetlerin; Posta(1), Sözcü(2) ve Sabah (9) gazetelerinde haber başlıklarında oldukça yetersiz düzeyde yer aldığı vurgulanmalıdır. Olumlu bireysel faaliyetlere en çok yer veren gazeteler Milliyet (50) ve Hürriyet (28) olmuştur. Olumlu bireysel faaliyet kategorilerinde sunulan içeriğin, öğretmenlerin liderliğinde gerçekleşen ve yardımseverlik, iyilik ve paylaşma gibi değerleri, özveri ve fedakârlık içeren davranış örneklikleri ile toplumsal liderlik özelliklerini yansıtan örnek faaliyetleri ile farklı proje tasarımlarını oluşturan haberleri kapsadığı belirlenmiştir.

İkinci temada olumsuz bireysel haber sunumları yer almaktadır. Olumsuz haber başlıkları Hürriyet (108), Milliyet (101), Sözcü (12), Sabah (11) ve Posta (9) gazetelerinde belirtilen sayılarda yer almaktadır. Olumsuz haber içerikleri; taciz, öğrenciye ve öğretmene şiddet, tepkisel ve yargısal haberler olarak detaylandırılmıştır. Olumsuz bireysel haber konularında; önceki yıllarda DKAB öğretmenlerinin şiddet eğilimleri ve tepkisel haberler daha yaygın biçimde yer bulurken, son yıllarda taciz olaylarına dair tepkilerin sıklıkla haberleştirildiği dikkatleri çekmektedir.

Çalışmaya uygun olarak seçilen ve üçüncü temayı oluşturan mesleki haber sunumları Hürriyet (23), Milliyet (9), Sözcü (2), Sabah (2) ve Posta (1) gazetelerinde yer almıştır. Mesleki haberler genel olarak; İlahiyat mezunlarının öğretmen olması yönündeki tartışmalar, din görevlilerinin öğretmen olarak görevlendirilmesi ve DKAB öğretmenlerinin idareci olarak görevlendirilmelerindeki artışın vurgulanması gibi içeriklere sahiptir. Gazetelerde oldukça az sayıda yer bulan hayata dair haber sunumları (28) ise, ölüm haberleri ile bazı bireysel faaliyetlerden oluştuğu tespit edilmiştir.

1. Olumlu Bireysel Sunumlar

Bu tema altında değer içeren davranış örneklikleri ile öğretmenlerin özgün yönlerini ortaya koydukları olumlu örneklere dair haberlere yer verilmiştir.

1.1. Değer İçeren Davranışlar

İyilik-Yardımlaşma Değerleri

Olumlu bireysel faaliyetlerin birinci alt kategorisini oluşturan bu haber örneklerinde DKAB öğretmenlerinin liderliğinde/ önerisiyle hayata geçirilen ve iyilik-yardımlaşma-paylaşma gibi değerleri yansıtan olumlu uygulamalara dair haber sunumları yer almaktadır.

“Şarkışla'da Elim Sende Projesine İlgi” (Milliyet, 4 Nisan 2018),“Sevap Kutuları İhtiyaç sahiplerini sevindirdi” (Milliyet, 1 Haziran 2018),“Bayramiç'te Öğrencilerden Anlamlı Hareket” (Milliyet, 7 Mart 2018), “Kütahya'dan Van'a İyilik Köprüsü” (Milliyet, 5 Kasım 2018), “Okulda ‘İyilik Manavı’ açıldı” (Hürriyet, 11 Ocak 2018), “Birecikli öğrenciler yoksullara umut oluyor” (Hürriyet, 10 Kasım 2017),“Minik Yüreklarını Halep İçin Birleştirdiler”(Milliyet, 3 Ocak 2017),“Harçlıklarıyla Ramazan Yardımı Yaptılar” (Milliyet, 14 Haziran 2017), “Ortaokul Öğrencilerinden Sosyal Markete Destek” (Milliyet, 13 Aralık 2017), “Öğrenciler İhtiyaç Sahipleri İçin Yardım Topladı” (Milliyet, 27 Aralık 2017), “Öğrenciler Şehit Ailelerine Destek İçin Mutfağa Girdi” (Milliyet, 19 Ekim 2017),“Öğrencilerden Arakanlı Müslümanlara Yardım” (Milliyet, 19 Ekim 2017), “Öğrencilerden Örnek Davranış” (Milliyet, 10 Haziran 2016) başlıklarına sahip haber içerikleri bu kategorinin örneklerini oluşturmaktadır.

DKAB öğretmenlerine dair olumlu haberlerin sayıca en büyük yüzdesini oluşturan bu alt kategoride öğretmenlerin yardımlaşma- iyilik gibi değerleri benimsetme konusundaki özel çabaları kendini göstermektedir. DKAB öğretmenlerinin buldukları okullarda bu faaliyetlerin adeta lokomotifini konumunda oldukları gözlemlenmektedir. Bu etkin katılımı birlikte öğretmenlerin, dinin temel kaynaklarında vurgulanan bu değerlerini öğrencilerine öğretme konusundaki çabalarının anlatımıyla sınırlı kalmayarak eyleme de dönüştürüldüğü medyaya yansıyan-tamamına yer verilemese de- pek çok haber örneğinde açıkça görülmektedir.

Özveri ve Fedakârlık Değerleri

Bu alt kategori içeriğinde, DKAB öğretmenlerinin öğrencilerine ders vermeye devam etmek için özveriyle ve fedakârlıkla gösterdiği çabaların haberleştirildiği örnekler bulunmaktadır. “İki Ayağında 10 Platin Olan Fedakâr Öğretmen” (Milliyet, 24 Kasım 2017), “O gerçek bir öğretmen” (Sabah, 24 Kasım 2012) başlıklarıyla sunulan haberler bu kategorinin örneklerini oluşturmaktadır.

Olumlu haber kategorisindeki özellikle fedakârlık ve özveri içeren haberlerde 24 Kasım öğretmenler gününe özel bir yoğunluğun varlığı görülmektedir. Bu özel günde öğretmenlerin medyada olumlu haber sunumlarıyla yer almasına özen gösterilmiştir. Öğretmenlere yönelik faaliyetlerin maddi ve manevi tüm boyutlarıyla yoğunlaştığı 24 Kasım öğretmenler günü için medyanın da katkılarını eksik etmediği görülmektedir.

Toplumsal Değerler

Bu içerikte, DKAB öğretmenlerinin sınıflarını, okullarını ve buldukları çevreyi etkileyen, dönüştüren, güzelleştiren davranış örneklerine dair haberler yer almaktadır. “Eğitime Renk Katan Öğretmen” (Milliyet, 26 Kasım 2017), “Ağrı’da liseliler cadde ve sokakları çöpten temizledi” (Hürriyet, 2 Haziran 2016), “Neyi Hem Üretiyor Hem de Öğretiyor” (Milliyet, 14 Ağustos 2017), “Sınıflar, Kaligrafi Sanatıyla Adlandırıldı” (Hürriyet, 13 Ocak 2016), “Okumak istiyoruz hocam” (Hürriyet, 13 Ocak 2008), “Yasemin Öğretmen-den Afgan Öğrencisine Yürek Kabartan Davranış” (Milliyet, 23 Kasım 2017)

Farklı örneklerin dâhil edildiği bu kategoride öğretmenlerin güzel davranışlarının topluma yansıyan örnekliklerine değinen haber sunumları yer almıştır.

1.2. Projeler

Olumlu bireysel faaliyetlerin ikinci alt kategorisini oluşturan bu içerikte, DKAB öğretmenlerinin ortaya koyduğu proje örneklerine dair haberler yer almaktadır. “Derse Bisiklet Turunda Devam Ediyor” (Milliyet, 13 Nisan 2018), “Namazı Kıl Askından Çikolatayı Al” (Milliyet, 9 Mart 2018), “Kızlar okusun diye sahneye çıkıyorlar” (Hürriyet, 12 Nisan 2018), “Liseli Tiyatroucular Engellileri Sahneye Taşıyacak” (Milliyet, 24 Nisan 2014), “Karanlığı aydınlat” (Hürriyet, 21 Haziran 2010), “Okulda 'Posof Kaplanı' ismini verdikleri otomobil yaptılar” (Hürriyet, 18 Kasım 2017), “Öğrencilerden sevgi çiçekleri” (Hürriyet, 1 Nisan 2017), “Kerimcan Akülü Sandalyesine Kavuştu” (Hürriyet, 5 Temmuz 2015), “Engelli Dünyasına Işık Tutan Kampanya” (Milliyet, 20 Mayıs 2014) başlıklarıyla sunulan haberler bu kategorinin örneklerini oluşturmaktadır.

Bu alt kategoride sunulan haberlerin dersin sınırlarını aşan farklı ve özgün proje çalışmalarından oluştuğu görülmektedir. Çok yönlü öğretmenlerin özel ilgilerinin yansıdığı bu alt kategori haberleri -ilk kategori gibi- çok sa-

yıda örnek içermese de öğretmenlerin farklı yönlerini ortaya koyan yapısıyla dikkat çekmektedir. Bu kategoride, (engelliler için) DKAB öğretmenleri öncülüğünde gerçekleştirilen ve Türkiye'nin 81 ilini kapsayan geniş katılımlı kampanyaya dönüşerek bireyselliğin sınırlarını aşan proje, bir örnek olarak sunulabilir. Ancak bu tarz faaliyetlerin dahi -daha sonra ele alınan örneklerinde görüleceği üzere- olumsuz haberlerin yayın etkisine yaklaşmadığı, hızla akan gündemde kısaca teğet geçildiği, günlerce gündeme alınacak bir değer olarak ele alınmadığı da görülmektedir.

2. Olumsuz Bireysel Sunular

Olumsuz haber sunumları teması şiddet, taciz gibi bir öğretilerde bulunması tasvip edilmeyen olumsuz davranış eğilimleri ile toplumda ya da medyada yankı bulan tepkisel haberlere dair içeriği kapsamaktadır.

2.1. Şiddet

Olumsuz haber sunumlarının birinci alt kategorisinde yer alan haber içerikleri öğrenciye ve öğretmene yönelik şiddetle ilgilidir.

Kısa ve çarpıcı bir şiddet haberi başlığı örneği olarak; “Tekmeyle ahlak bilgisi”(Hürriyet, 16 Ocak 2008) tercihi gösterilebilir. İçeriği de oldukça dikkat çeken haberin detaylarında dayanın şiddeti (öğrencinin boğazı sıkılarak tekmelerle dövülmesi) anlatılmış, öğrenci sessiz sakin saygılı biri olarak sunulmuş ve suçunun cep telefonuna bakması olduğu ifade edilmiştir.

Farklı haber içeriklerinden oluşan öğretmen şiddeti haberlerinde kısa ve dikkat çekici sözcüklerden oluşan başlık tercihleri dikkat çekmektedir. DKAB öğretmenleri –ve de tüm öğretmenler- açısından olumsuzlanan bir davranış tutumu olan öğrenciye yönelik şiddete dair haberler hemen her yıl birkaç örnekle yer almaktadır ve ne yazık ki geçmiş yıllarda özellikle farklı dini inançlara sahip öğrencilere şiddet uyguladıkları iddialarıyla gündeme gelen DKAB öğretmenleri bulunmaktadır. “Şahadet getirmeyen öğrenciye tokat”(Milliyet, 18 Ocak 2012), “Hristiyan çocuğa şahadet tokadı” (Milliyet, 18 Nisan 2010), “Öğretmeninden öğrenciye tokat” (Hürriyet, 20 Şubat 2009), “Muharrem dayığı Meclis'e gidiyor” (Hürriyet, 19 Ocak 2008), “Alevi öğrenciye dayak Meclis'te” (Hürriyet, 22 Ocak 2008) başlıkları dini farklılıklarla öğrenciye şiddetin bir arada olduğunu ortaya koyan bir içeriğe sahiptir.

Öğretmen şiddetine dair haber örnekleri dini farklılıklardan kaynaklanan durumlarla sınırlı değildir. Farklı kapsamlarda -olumsuz- öğretmen davra-

nışlarına rastlanmaktadır. “Velilerden biri otizmli 6 öğrenciye dayak isyanı” (Hürriyet, 27 Mayıs 2018), “Şok iddia: Öğretmen tarafından dövülen öğrenci, ailesi şikâyetçi olunca okuldan uzaklaştırıldı” (Hürriyet, 15 Ocak 2018), “Afyonkarahisar'da Darp İddiası”(Milliyet, 29 Mayıs 2017), “Öğrenciyi döven öğretmen hakkında flaş karar!” (Milliyet, 15 Ocak 2018), “Okul müdürünün 'empatili' dayak savunması!” (Milliyet, 15 Ocak 2018), “Öğretmenin kabloyla öğrenci dövdüğü iddiasına soruşturma” (Hürriyet, 29 Mayıs 2017), “Oğlumu okulda öğretmeni dövdü” (Milliyet, 12 Şubat 2012), “Kulak çekti, görevden alındı” (Hürriyet, 08 Mayıs 2011), “Öğretmen dayak iddiasından açığa alındı” (Hürriyet, 22 Nisan 2010), “Öğretmene dayak suçlaması” (Hürriyet, 18 Aralık 2010), “2 öğrencisini dövünce açığa alındı” (Milliyet, 22 Nisan 2010), “Öğretmen şiddet uyguladı iddiası” (Milliyet, 01 Ocak 2010) gibi başlıklar bu kategorinin örneklerini oluşturmaktadır. Güncel tarihlerden başlanarak ele alınan başlıkların dikkat çekici seçimlere sahip oldukları görülmektedir. Bu haber aktarımlarının farklı tanıklıklarla sunuldukları, yer yer öğrenci velilerinin otoritesine de dayandırıldıkları tespit edilebilmektedir.

“Eğitimde artan tehlike” (Hürriyet, 16 Ocak 2018) başlığıyla sunulan eğitimcilere yönelik şiddetle ilgili haberin detaylandırılmasında ana temadan uzaklaşarak, din kültürü öğretmenin öğrenciye şiddeti örneğinin verilmesi oldukça dikkat çekici bulunmuştur. Örnek, bu detayın ardında saklı bulunan niyete dair soru işaretleri oluşturan bir tercih olarak görülebilir.

Şiddet haberleri öğrenciye şiddetle sınırlı kalmamaktadır. Öğretmenlere yönelik öğrenci ya da veli şiddetinin de haberlere yansıdığı belirtilmelidir. “İstanbul'daki okulda veliden öğretmene saldırı! Süpürge sapıyla kurtuldu” (Hürriyet, 14 Mart 2018), “Öğrencisini koruyan öğretmene veli dayadı” (Hürriyet, 19 Mayıs 2015), “İmam hatip öğrencisi öğretmeni bıçakladı” (Hürriyet, 06 Haziran 2013), “Öğretmene dayak güvenlik kamerasında” (Milliyet, 06 Nisan 2011), “Yeğenini ‘yok’ yazan öğretmeni bıçakladı” (Hürriyet, 21 Nisan 2009), “Öğretmeni sınıfta bıçakladılar”(Milliyet, 28 Ekim 2009), “Geçen yıl müdürün burnunu kırdılar bu yıl yardımcısını bıçakladılar” (Milliyet, 13 Haziran 2008) şeklindeki başlık seçimleriyle sunulan söz konusu haberler bu kategorinin örneklerini oluşturmaktadır. Son haberde daha önce gerçekleşen bir başka olay üzerinden zamanın tanıklığına başvurulduğu, başka bir örnekte olayı gerçekleştiren imam hatip lisesi öğrencisinin—özellikle-belirtildiği, bir diğer örnekte ise öğrencisini koruyan öğretmen vurgusu kullanılarak duygulara hitap edildiği görülmektedir.

Şiddet haberlerinin tekrar sıklığı taciz ve tepkisel haberler kadar yoğun olmasa da düzenli olarak gündemde yer aldığı görülmüştür. Bu durumun top-

lumda kültürel olarak şiddetin yaygınlığı ve doğal olarak kanıksandığı kabulüyle ilgili olduğu düşünülebilir. D. Cüceloğlu'nun (2008) ifadesiyle, 'otorteyi korku ile sağlama'yı amaçlayan davranış tarzının, toplum tarafından onaylanmış örtük kabul içerdığı göz önünde bulundurulduğunda, bu davranış kalıbının haberler açısından verimli bir kaynak olduğu ifade edilebilir.

2.2. Tepkisellik

Olumsuz haber sunumlarının ikinci alt kategorisi tepkisel haberlere dair içerikle şekillendirilmiştir. Tepkisel haber kategorisinde özellikle tek bir olay üzerine yapılan yoğun haberleştirme faaliyetleri ilgi çekmektedir.

"Korku filmi gibi din dersi" (Hürriyet, 19 Nisan 2008; Milliyet, 19 Nisan 2008), "Korku filmi gibi din dersi 2" (Hürriyet, 23 Nisan 2008), "Korku filmi gibi din dersi 3" (Hürriyet, 25 Nisan 2008), "Korku filmi gibi din dersi" (Hürriyet, 25 Nisan 2008; Milliyet, 25 Nisan 2008), "VCD izleten öğretmenlere inceleme" (Hürriyet, 22 Nisan 2008), "Din kültürü dersindeki, 'azrail ve ölüm' VCD'si TBMM gündeminde" (Milliyet, 23 Nisan 2008), "Din dersinde film skandalı" (Milliyet, 25 Nisan 2008), "Çok korktuk abi" (Hürriyet, 26 Nisan 2008) şeklindeki başlıklarla sunulan haber örneğinin günlerce gündeme getirildiği, yazı dizisi olarak tekrar tekrar sunulduğu ve yankılarının meclise kadar uzandığını açıkça görmek mümkündür. Bu bağlamda sınıf ortamında yaşanan bir olayın meclise kadar taşınmasına etki eden faktörler arasında tekrar tekrar gündeme alınan haberlerin de yer almış olması muhtemel görülebilir.

Yine benzer konuya sahip bir başka haber dizisinde; "Din dersinde akbabaların ceset yiyen görüntülerini izleten öğretmene inceleme" (Hürriyet, 20Aralık2014), "Korkunç ders!"(Milliyet, 20 Aralık 2014), "Ceset yiyen akbabalı din dersine inceleme" (Hürriyet, 21 Aralık 2014), "Antalya'da öğrencilere izlettirilen vahşet görüntülerine milli eğitim müdürlüğü el koydu" (Milliyet, 21 Aralık 2014) şeklindeki başlık seçimleri dikkat çekmektedir. Başlıklarda tercih edilen "korkunç ders", "ceset yiyen akbabalı din dersi", "vahşet görüntüleri" gibi ifadeler abartılı seçimler olarak değerlendirilebilir. İlerleyen yıllarda benzer bir konunun yine oldukça dikkat çekici bir başlık seçimiyle "6. sınıf öğrencilerine din dersinde +18 film!" (Milliyet, 09 Haziran 2016)" tek bir gün gündemde yer aldığı görülmüştür. Belki de tam bu noktada üzerinde düşünülmesi gereken -habere konu olan uygulamaların pedagojik açıdan uygunluğu ayrı bir tartışma konusu olmakla birlikte- sınıfta gerçekleşen, çoğunlukla eğitimsel amaçları ve niyetleri göz ardı edilen öğretmen uygulamalarına dair haberlerin sunum tarzının, sıklık ve yoğunluk dozunun nasıl ayarlanması

gerektiğine dair bir tartışma zemininin oluşturulması meselesidir. Üstelik öğrencilerin bu haberlere konu olan görüntüler ya da şiddet içeriğiyle medya vasıtasıyla defalarca karşılaşmış/karşılaşacak olması da ayrı bir ironi örneği oluşturmaktadır.

Sadece sınıftaki uygulamalar değil öğretmenler tarafından sosyal medyada dile getirilen ifadeler de haberlere konu olmaktadır. “Tepki çeken bir sosyal medya mesajı da Tekirdağ'daki öğretmenden” (Hürriyet, 09 Ocak 2018), “Din öğretmenin skandal açıklaması sonrası soruşturma başlatıldı” (Posta, 09 Ocak 2018), “Olay olacak bir öğretmen mesajı daha! 'Ergenlik çağına ermeyen kızın rahatlıkla...’” (Milliyet, 09 Ocak 2018), “Bu da öğretmen.. Kız çocukları ile ilgili tepki çeken mesaj” (Hürriyet, 09 Ocak 2018), “Tepki çeken paylaşım sonrası açığa alındı” (Milliyet, 10 Ocak 2018), “Kız öğrencilerin giydiği eşofman onları çıplak yapar diye tweet atan öğretmen ihraç edildi” (Hürriyet, 09 Mart 2018) başlıklarıyla sunulan bu örnekte olayın yaşandığı ve meslekten ihracın gerçekleştiği süreç ele alınmıştır. Özellikle sonu üç nokta ile bitirilen ve devamı okuyucuların hayal dünyalarına bırakılan haber başlığında dikkat çekici bir üslubun kullanıldığı görülmektedir. “Bu da öğretmen” ifadesinde öğretmenin mesajı üzerinden mesleğin niteliğinin de sorgulandığı düşünülmektedir. Bu örnek aynı zamanda, öğretmenin sınıf dışında da olsa sözleriyle ve davranışlarıyla toplumda örnek olması gerektiğine dair ön kabulü ortaya koyan bir niteliğe de sahiptir.

Şiddet içermeyen ve tepkisel haberler kategorisinde yer alan inanç farklılıkları bağlamındaki haber örnekleri ise “Alevi kıza okulda zorla namaz iddiası” (Milliyet, 15, 16.01.2011), “Tunceli'den din dersi öğretmene suçlama” (Milliyet, 24.11.2011), “Sınıfta fişleme gibi soru” (Milliyet, 18.01.2012), “Kim Alevi sorusuna MEB'den disiplin cezası” (Milliyet, 08.04.2012), “Caferi dersine çifte soruşturma”(Milliyet, 04, 06.04.2012), “Alevi öğrenciye kelime-i şahadet getirten öğretmen görevden alındı”(Milliyet, 05 Aralık 2014), “Bu ne biçim zihniyet?” (Milliyet, 02 Ocak 2014), “Akkiraz: Çılgılık atmak istiyorum” (Milliyet, 04 Ocak 2014), “Öğrenciye zorla dua okutan öğretmen görevinden alındı” (Milliyet, 27 Nisan 2015), “Alevilik günahtır” (Sözcü, 20 Mart 2016), “Cemevine hakaret eden öğretmene soruşturma” (Milliyet, 02 Temmuz 2016) başlıklarıyla gazetelerde yer almıştır. Alıntılanan örneklerdeki başlık seçimlerinin dikkat çekici kelime öbekleriyle sunuldukları görülmektedir. Bu haber örneklerinin son yıllarda gündeme taşınmamış olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Tepkisel haber kategorisinde yer alan çarpıcı örneklerden bazıları; “Öğrencilere zorla namaz kıldıran okul müdürüne ödül” (Milliyet, 29 Aralık 2008),

“Öğretmen din dersinde kürtajı anlattı iddiası” (Milliyet, 06 Mart 2009), “Din Kültürü dersinde rezil görüntüler” (Sabah, 05 Ocak 2015), “Öğretmenle alay edilmesine soruşturma” (Hürriyet, 06 Ocak 2015), “Ateist din öğretmeni!” (Sözcü, 19 Eylül 2016), “Yuh! Bu nasıl öğretmen? Açığa alındı!..” (Sözcü, 09 Ocak.2018) başlıklarıyla gazetelerde yer almıştır. Alıntılanan başlıklardaki ünlem ve soru işareti kullanımları, “yuh” ve “rezil” gibi kelime tercihleri özellikle dikkat çekmektedir.

2015 yılında farklı gazetelerde –burada sadece aynı günün örneklerine yer verilen-tepkisel bir haber şu başlıklarla sunulmuştur: “Din Kültürü öğretmeni: Başlı açıklara tecavüz mübah!” (Posta, 11 Mart 2015), “Kadın öğretmeninden öğrencilere: Size tecavüz mübah!” (Hürriyet, 11 Mart 2015), “Kadın öğretmene, 'size tecavüz mübah' dediği suçlaması” (Hürriyet, 11 Mart 2015), “Kadın öğretmen, ‘size tecavüz mübah’ derse”(Sözcü, 11 Mart 2015). Başlıklardan birinde sözü söyleyen öğretmenin branşı, diğerlerinde ise cinsiyetinin vurgulandığı görülmektedir. Söz konusu ortak tercih, haberin etkisinin artırılması için bu vurgunun tercih edildiğini düşündürmektedir.

Burada sadece aynı günün örneklerine yer verilen, yakın tarihlerdeki bir başka tepkisel haber dizisi ise “Şanlıurfa'daki Okulda "Kapanma Partisi" İddiaları” (Milliyet, 31 Aralık 2017), “Kapanma Partisi'ne soruşturma” (Milliyet, 31 Aralık 2017) , “Kapanma Partisi'ne garip savunma: Öğrenciler istemiş” (Hürriyet, 31 Aralık 2017) başlıklarıyla sunulmuştur. Söz konusu haberin yazılı basın yanı sıra sosyal medya yansımaları ve tartışmaları da oldukça yoğun olmuştur.

Yargıya taşınan haberlerin aksine tepkisel haber kategorisindeki olaylar medyanın etiketleme eğiliminin daha fazla hissedildiği örneklerdir. Kamuoyunda tepki çeken ya da tepki çekilmesi sağlanmak istenen olayların haberleştirildiği bu kategoride gerçeklerin ya da niyetlerin ne olduğunun çok da fazla önem taşımadığı görülmektedir. Tepkiye neden olan olayların daha sonra asılsız olduğunun ortaya çıkması ya da fail tarafından yalanlanması bu bağlamda çok da dikkate değer görülmemektedir. Önemli olanın bu olayların bazen suni bir biçimde inşa edilerek gündeme taşınması ve bu vesileyle beklenen ilginin istenen yöne yönlendirilmesinin sağlanması olduğu,-dikkatle incelendiği takdirde-ilerleyen günlerde yine aynı yayın organları tarafından sunulan haber örneklerinde açıkça görülmektedir.

Gazetelerin ideolojik duruşunun en çok hissedildiği kategorinin tepkisel haberler kategorisi olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu kategoride yer alan haberlerin yoğunluğunun ve sunum biçiminin son yıllarda farklılaş-

mış olması, ana akım medyadaki ideolojik duruşun değişime uğradığının göstergelerinden biri olarak gözlemlenmiştir.

2.3. Taciz

Olumsuz haber sunumlarının üçüncü alt kategorisi taciz içeren haberlerden oluşmaktadır. Bir öğretmende bulunması asla tasvip edilmeyen ve suç olarak değerlendirilen bu olumsuz davranış eğilimine ne yazık ki sıkça rastlanmaktadır.

Olumsuz bir taciz haber örneği olarak aynı habere ait başlık seçimleri; “Ortaokulda iğrenç olay! Din Kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmeni tutuklandı” (Sözcü, 26 Mart 2018), “Diyarbakır'da Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeninden 5 kız öğrencisine cinsel istismar” (Posta, 26 Mart 2018), “Diyarbakır'da korkunç olay! Öğrencileri taciz eden öğretmen...” (Milliyet, 26 Mart 2018), “Öğretmenin istismar ettiği öğrencilerin ifadeleri şok etti” (Hürriyet, 26 Mart 2018), “Öğrencilerine cinsel istismarda bulunan öğretmen tutuklandı” (Hürriyet, 24 Mart 2018), “Diyarbakır'da 3 öğrenciye taciz iddiasında, öğretmen açığa alındı” (Hürriyet, 23 Mart 2018) şeklinde olmuştur. Gazetelerde yer alan başlıklarda görüldüğü gibi vakanın sunumunda farklı sözcükler seçilmiş, dikkat çekmek amacıyla ifadeler vurgulu biçimde kullanılmıştır. “cinsel istismar” ifadesinin açıkça başlıklarda yer alması yaşanan olayları alenileştiren bir tercih olarak değerlendirilebilir. Bu tarz seçimlerin merak duygusunu tetikleyebilecek bir niteliğe sahip olduğu düşünülmektedir. Başlıklarda yer alan “Din Kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmeni” vurgusu da dikkat çekmektedir. Çok yakın bir tarihte gündeme gelen bir başka vakada kullanılan başlıklar; “Cinsel istismardan öğretmene dava açıldı” (Sabah, 13 Ekim 2018), “6 kız çocuğuna cinsel istismarla suçlanan öğretmene dava”(Hürriyet, 12 Ekim 2018; Milliyet, 12 Ekim 2018), “Öğretmen hakkında şoke eden iddialar!” (Hürriyet, 12 Ekim 2018) olarak seçilmiştir. Bu örnekte, başlıklarda Din Kültürü öğretmeni vurgusunun tercih edilmediği görülmüştür. Ancak “cinsel istismar” ifadesinin açık bir şekilde yer almaya devam ettiği görülmektedir. Gazetelerde aktarılan ve gündeme taşınan taciz haberleri bu örneklerle sınırlı değildir. Farklı tarihlerde yaşanan olumsuz pek çok örnek gazetelerde yer almıştır. Yaşanan bazı olayların –uzun yıllar geçse de- dava sürecinin sona ermesiyle birlikte tekrar gündeme alındıkları da görülmüştür.

“Ahlak Bilgisi öğretmenine 'öğrenciyle aşk' soruşturması” (Sabah, 26 Nisan 2014), “Ahlak Öğretmenini 'öğrenci aşkı' mesleğinden edebilir” (Posta, 26 Nisan 2014), “Öğretmeniyle 'Yasak aşk' yaşayan öğrenci konuştu” (Milliyet,

29 Nisan 2014) başlıklarıyla sunulan haberlerde tekil olarak yer alan “ahlak bilgisi/ ahlak öğretmeni” vurgusu da dikkat çekmektedir. Bu örneklerde aynı zamanda mesleğin niteliğine dair DKAB öğretmenleri özelindeki vurguyla toplumsal ahlaki kodların yansıdığı görülmektedir.

2.4. Yargısal

Yargısal haberler kategorisinde tutuklanan veya cezaevine yerleştirilen öğretmenlere dair içerik yer almaktadır. Suç kapsamındaki içeriği nedeniyle bu kategori örneklerine yer verilmesi tercih edilmemiştir.

3. Mesleki Sunumlar

Bu tema altında yer alan haberler daha çok öğretmenliğin mesleki niteliğiyle ilişkilendirilebilecek örneklerden oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı haricindeki kurumlardan öğretmen görevlendirme, görevde yükselme, atanma gibi mesleki niteliklere dair haberlere yer verilmiştir.

Mesleki kategoride yer alan örnek haber içeriğine yönelik başlıklarda yer alan bir haber örneği, aynı olayın nasıl farklılaşarak gündeme alındığını ortaya koyan bir temsil olarak sunulabilir. Söz konusu haber Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde birbirini izleyen farklı günlerde; “Milli Eğitim’de imam- öğretmen dönemi” (Hürriyet, 19.11. 2008; Milliyet, 19.11. 2008), “İmam öğretmene eğitimcilerden büyük tepki var” (Hürriyet, 21.11. 2008), “İzmir’de imam-öğretmene soruşturma” (Hürriyet, 21.11. 2008; Milliyet, 21.11. 2008), “Gündemde imam hoca skandalı” (Hürriyet, 22.11. 2008), “İl Genel Meclisi’nde öğretmen-imam tartışması” (Hürriyet, 24.11. 2008; Milliyet, 24.11. 2008), “İzmir’de imam öğretmen savaşı” (Hürriyet, 25.11. 2008), “İmam-öğretmen uygulaması iptal” (Hürriyet, 28.11. 2008), “En doğru karar” (Hürriyet, 29.11. 2008), “İmam öğretmenler uygulamasına son” (Milliyet, 28.11. 2008), “İmam-öğretmen uygulamasında geri adım” (Milliyet, 28.11. 2008) olarak başlıklandırılmıştır. Tek bir haberin günlerce gündemde yer aldığı bu örnekte haberin başlıklarında kullanılan sözcük tercihleri dikkat çekicidir. “Büyük tepki”, “skandal”, “savaş” gibi abartı içeren ifadelerle atılan başlıklar, tartışmaları alevlendirme ve algı operasyonu oluşturma amacına yönelik olarak kullanıldıklarını düşündürülen bir kurguya sahiptir. Bu noktada, 2010 yılında da söz konusu olan benzer bir tartışmanın 2012 sonrası seçmeli ders uygulamasında görülen yoğun örneklerine rağmen inceleme kapsamındaki hiçbir gazetede gündeme getirilmediği de belirtilmelidir.

Bu kategoride ayrıca öğretmen atamaları konusunda İlahiyat mezunları ile DKAB Öğretmenliği mezunları arasındaki “rekabetin” yansıdığı başlıklar da dikkat çekmektedir. “İlahiyat mezunları din öğretmeni olamayacak” (Milliyet, 22 Kasım 2017), “İlahiyat mezunları öğretmen olarak atanmak istiyor” (Hürriyet, 3 Aralık 2017), “Öğrencilerden atamalarda öncelik talebi” (Hürriyet, 26 Aralık 2015) gibi başlıklar bu durumun örneklerini oluşturmaktadır.

4. Eleştirel Söylem Çözümlemesi

Çalışmanın geniş zaman aralığını kapsayan ve tüm detayları ele almaya olanak tanımayan sınırlı koşulları çerçevesinde bu bölümde, eleştirel söylem çözümlemesinin temel yapılarını içeren genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Söylem bir iletinin tüm boyutlarını, sadece iletinin içeriğini değil, onu dile getireni, otoritesini, muhatap kitlesini ve amacını da kapsamaktadır. (Van Dijk 1988) Haber metinleri onları hazırlayan ve kaleme alan muhabirlerin yanı sıra onları okuyan okuyucuların zihinlerinde de anlam kazanmaktadırlar. Bu anlamlar farklı algılar üretebilmektedir. Bu algılar bireylerin deneyimleri, kültürel yapıları, ‘sosyo-bilişsel şemaları’(önyargı) ve kişisel değerlendirmelerinin oluşturduğu anlam ağıyla farklı biçimlerde şekillenebilmektedir.

Konuya ilişkin manşet ya da başlıklarda yapılan seçimlerin genel olarak, muhatap kitleyi etkileme niteliğine sahip simgeler, metaforlar, mecazlar ya da kavramların tercih edilmesiyle oluşturulduğu dikkatleri çekmektedir. Haber başlıklarının mikro yapı incelemesinde özellikle kısa ve çarpıcı kelimelerin tercih edildiği, geçmişten günümüze sayıca azalan bir yoğunlukla, az sayıda da olsa din/din kültürü/ahlak öğretmeni vurgusunun yapıldığı tespit edilmiştir. Haber başlıklarında pasif cümle yapılarının kullanıldığı ancak habere konu olan öznelerin/öğretmenlerin -en dikkat çekici unsur olan başlıklarda-net bir şekilde yer aldığı ifade edilmelidir. “Din Bilgisi öğretmeni: ‘Utanç içerisindedim’” (Hürriyet, 20 Kasım 2008) şeklindeki alıntı haricinde olayların faili olarak öğretmenlerin kendi cümlelerinin kullanılmadığı ve aktif yapıların kurulmadığı başlıklarda, çok nadir olarak “Çok korktuk abi” ve “Okumak istiyorum hocam” gibi öğrenci ifadelerine yer verildiği görülmüştür. Olumlu haber sunumlarında dahi öğretmenlerin kendi cümleleriyle gündeme taşınmadığı ve de olayın içine katılmadığı belirtilmelidir.

Haberin inandırıcılığını sağlayan, ikna niteliği taşıyan bir dizi öğeden oluşan retorik boyutu, çok sayıda nitelik, kaynak ve de sayısal ve görsel veriyi içeren sunumuyla metnin tüm yapısını kapsamaktadır. Haberler sadece anlaşılır olmayı sağlamanın ötesinde hakikat ya da olası hakikat olarak formüle

edilmek üzere ikna edici açıklama ya da tanıklara ihtiyaç duymakta ve bunu retorikle sağlamaktadır. (Van Dijk 1988: 28; Dedeoğlu 2013) Haberlerin retorik incelenmesinde göze çarpan husus, okuyucuda ikna edici bir unsur olarak özellikle tacizle ilgili haberlerin detaylandırılmasıdır. Açık ya da bulanıklaştırılmış fotoğraf seçimleriyle metinlerin görsel olarak zenginleştirildiği ve ikna gücünü artırma çabasının hissedildiği de gözlemlenmiştir. Tepkisel haberler kategorisinde de görsellerin açık ya da flu şekilde yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Olumlu haber sunumlarının ise açık ve belirgin fotoğraf kullanımları ile desteklendiği tespit edilmiştir.

Haberin retoriği açısından büyük önem taşıyan tanık ifadelerinin ve alıntılarının oldukça sık karşılaşılabilecek bir oranlamayla haber metinlerine yerleştirildikleri tespit edilmiştir. Bu tanıklıklar olaylarla ilgisi bulunan öğrencilerin yanı sıra otoritelerine başvurulmak istenen veli ve devlet yetkililerini kapsamaktadır. Retorik unsurlardan sayısal desteği ifade eden rakamlara ise her haber sunumunda rastlanılmasa da zaman zaman başvurulduğu görülmektedir.

Haber metinlerinin ardaalan/arka plan ve bağlam bilgisi içermedikleri belirtilmelidir.

Haber başlıklarında 5N1K (ne, ne zaman, nerede, nasıl, neden, kim) sorularının cevaplarına tam olarak ulaşılamasa da, haber içeriklerinde bu soruların detaylandırıldığı görülmektedir. Başlıklarda ara ara olayın gerçekleştiği mekân ve zaman sorularının cevapları yer alsa da, bilhassa kim ve ne sorularının cevaplarına yüksek düzeyde yer verildiği tespit edilebilmektedir. Nasıl ve neden soruları ise cevapsız kalmaktadırlar.

Başlıklarda tercih edilen kelimeler gazetelerin ideolojik duruşlarını ortaya koyar niteliktedir. İncelenen yazılı basın kuruluşları, sözcük seçimlerinin yoğunlukları ve vurguları yıllara göre değişmekle birlikte, kuruluşların ideolojileriyle, bir başka deyişle dünya görüşleriyle ilişkilendirilebilecek bir yaklaşımla haberleri okuyucularına sunmaktadırlar.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan analizler neticesinde basında bireysel olumsuz örneklere dair haberlerin negatif vurgusuna nazaran, mesleğe dair haberlerin nispeten daha nötr/tarafsız, olumlu bireysel faaliyetlerin düşük düzeyde olsa da pozitif biçimde yer bulduğu söylenebilir.

Gazetelerde olumsuz haberlerin, olumlu ve diğer haber gruplarının iki katı oranında yer bulması, medyanın olumsuz haberleri öncelikle tercih ettiği

izlenimi vermektedir. Aynı olaya dair olumsuz haberlerin birbirini izleyen ya da farklı günlerde tekrar tekrar gündeme getirildiği, -totalde az sayıda bulunan- olumlu ya da diğer haber türlerinin ise sadece tek bir gün gündemde yer bulabildiği de ayrıca belirtilmelidir.

Olumsuz haber sunumlarında medyanın ahlaki panik³ oluşturucau haber kurgularına dair izler bulunmaktadır. Taciz haberleri ile tepkisel haber kategorisinde yer alan haberlerin büyük çoğunluğunun bu yaklaşımla sunulduğu ifade edilebilir. Ahlaki panik çerçevesinde kurgulanan haber başlıklarında ünlem ve üç nokta işaretlerinin kullanıldığı, dehşet, skandal, korkunç, rezalet, vahşet gibi sözcüklerin olayları tanımlamak için kullanıldıkları görülmüştür. Ancak oluşturulmaya çalışılan bu panik hallerinin hızlıca akan ve değişen gündem dolayısıyla oldukça kısa sürdüğü de vurgulanmalıdır. Ahlaki panik olgusunun oluşturulması sürecinde haber değeri taşıyan olayların aktarılması kadar,-gerçekliğe dair niteliklere tam anlamıyla sahip olmasa da- sansasyonel potansiyele sahip olayların abartılarak bu değere ulaştırılması da söz konusu olabilmektedir. Daha sonra yanlışlığı ispatlanan haber örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır. Detaylı olarak yer verilemese de çalışma kapsamında incelenen haber metinlerinde bu tutumun örnekleriyle karşılaşılmıştır.

Olumsuz haberlerin sunumunda çarpıcı, vurucu, dikkat çekici sözcükler tercih edilmekte iken, olumlu haberlerin her türlü övme, abartma ya da teşvik edici kelime tercihlerinden uzak olarak oldukça sade biçime sunuldukları dikkat çekmektedir. Olumsuz haber kategorisi dışında yer alan haberlerin nispeten tarafsız bir biçimde kaleme alındıkları belirlenmiştir. Bu eğilim, olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

2008 yılında oldukça yoğun bir tartışmayı gündeme taşımış olan imam-öğretmen uygulamasının 2012 sonrası Seçmeli Din dersleri uygulaması akabinde gündeme getirilmemiş olmasının, medyanın yayın politikaları açısından değişim yaşandığının göstergelerinden biri olduğu düşünülmektedir. Aradan geçen yılların siyasal ve toplumsal atmosferi değiştirdiği yönünde okunabilecek olan bu tutum, konunun artık toplumsal bir tartışma zemini olmaktan uzaklaştığı izlenimi vermektedir.

Medyada yargıya intikal etmiş olan ve çocuklarda derin yaralar oluşturan taciz vakalarına yakın bir oranda yer alan tepkisel haberler kategorisine dair haberlerle karşılaşılma sıklığı oldukça yüksek bulunmuştur. Medyanın özellikle bu haber türünde -olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmemekle birlikte- toplumsal tartışma zemini oluşturma fonksiyonunu icra etmiş olduğu söylenebilir. Bununla birlikte -öğretmenler yanı sıra- toplum genelini

de bu vakaların artmış olmasının mahremiyet olgusu bağlamında medyayla sebep-sonuç ilişkisi bulunduğu da (Güneş 2017) düşünülmektedir. Özellikle taciz haberlerinin merak uyandırıcı ve dikkat çekici kurgusal yapısının olumsuz vakaların toplum hafızasında yer etmesine hizmet ettiği ve geniş çapta yaygınlaştırılmasına zemin hazırladığı vurgulanmalıdır. İlgi çeken ve detaylandırılan içerikleriyle bu tarz haberlerin, yaşanan olumsuz vakaların tartışma kapsamına alınmasını sağlamakla birlikte algıyı besleyici bir altyapı oluşturduğu da dikkate alınmalıdır.

Haberler, dikkat çekici görseller sunan anlık olaylara dayanan epizodik çerçeveye (Yıldız 2018) ya da konuyu genel bağlamında sebep ve sonuçlarıyla ele alan, olayların sosyal ve politik yönüne değinen arka plan ve bağlam bilgisiyle (Van Dijk 1988) yapılandırılmaktadır. Medyanın kitleleri eğitmek ve kamu yararı yönünde tavır almaktan ziyade ‘magazinsel’ boyutu ön plana çıkarması, gündelik olarak haber üretimi yapma zorunluluğunu barındıran hızlı ve süreğen yapısı bağlamında yorumlanabilse de, çoğu zaman açıklanması zor olan ve uzun zaman alan olayların nedenine ilişkin anlatıları görmezden gelmesi ile sonuçlanmaktadır. İnceleme sonucunda haber tasarımlarında neredeyse hiç rastlanılmayan tematik yapılandırmadan ziyade olayların epizodik olarak anlık ve sınırlı aktarımlarıyla yetinildiği tespit edilmiştir.

J. Keane’nin (2015: 56) gündemimize taşıdığı “basın özgürlüğü savunulurken medyanın okurlara (ya da dinleyicilere) karşı sorumlu kılınması sorununa değinilmemesi” hususunu şu bağlamda genişletmek mümkün görünmektedir. Medyanın okurlarına olduğu kadar haber nesnesi yaptığı toplumda yaşayan ve muhtemel zorluklarla yüz yüze bırakılan bireylere/ öznelere karşı da sorumlu davranması ve bunun yaygın kabule sahip bir ilke haline dönüşmesi ne zaman gerçekleşecektir? İncelenen tepkisel haberlerde görülen kısmi olumlu değişimi bu yönde okumak mümkün müdür? Ya da sosyal ve politik koşullar gereği benimsenen geçici bir tercih olarak mı değerlendirilmelidir?

Öğretmenlere yönelik haberlerin gerçeği yansıtmadığı bir süre sonra anlaşılrsa da, medya organları gerekli düzeltme ve tekzip haberlerini yayımlamamakta ya da etkisiz biçimde sunmaktadır. Haber nesnesi olan öğretmenlerin bu süreçte neler yaşadıkları ve hangi sonuçlarla karşı karşıya kaldıkları bilinmemektedir. Öğretmenlerin mesleklerinden atılmaları ile sonuçlanacak soruşturmalara ve yaşamlarında sosyal, kültürel ve ekonomik zorluklarla karşı karşıya kalmalarına sebebiyet verecek haber kurgularının bu bağlamda gerçeklik ve doğruluk ile ilişkisinin tam anlamıyla kurulması gerektiğinin altı çizilmelidir.

Dikkat çekmek için kurgulanan başlıklar, metinde kullanılan dilin yapısal özellikleri ve metnin ardına gizlenen yargılar toplum hafızasında yer etmekte ve toplumsal algıyı beslemektedir. Bu sebeple seçilen haber başlıkları, konu içeriği ve sıklığı, olumlu/olumsuz algıyı kuvvetlendirme ya da azaltma yönünde etkide bulunabilmektedir. İlham verici bireysel gayretlerin basına çok da fazla yansımada dikkate alındığında, olumsuz/ kötü örneklerin daha yaygın olarak gazete sayfalarına taşınması gazetecilik mesleğinin dikkat çekme niteliğinin bir gereği olarak düşünülebilse de, saygıdeğer öğretmenlerin çabalarının basında daha güçlü bir biçimde dile getirilmesinin de oldukça önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmenlerle yürütülen bir araştırma sonuçları (Ünsal 2015) öğretmenlerin de medyada olumsuz haberlerin öne çıkarıldığı şeklinde bir algıya sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin mesleğin genel görünümüne yönelik olumsuz görüşlere sahip oldukları şeklindeki verilerle (Ünsal, 2018 2015; Sönmez ve Cemaloğlu 2017; Yurdakul vd. 2016; TEDMEM 2014; Eğitim-Bir-Sen 2012) birlikte değerlendirildiğinde, medyadaki söylemin, gerek din eğitimi alanının toplumsal dengeler açısından önem taşıyan karakterinden gerekse de öğretmenlik mesleğinin niteliğinden dolayı daha fazla hassasiyet taşıdığı ifade edilmelidir. Son yıllarda medyanın haber tercihleri ve sunumunda bu kapsamla ilişkilendirilebilecek bir değişim yaşandığı da gözlemlenmiştir.

Yapılan bu çalışmanın, öğretmenlik mesleğinin toplumsal algısını ortaya koyması açısından, bireylerin görüşleri yansıtan sosyal medyanın yanı sıra alternatif/muhafif medya yayınlarının irdelendiği çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir. Öğretmenlik mesleğinin toplumda algılanma biçimlerini ve olası sebeplerini ortaya koyacak olan çok boyutlu alan çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu da belirtilmelidir. Son olarak, öğretmenlerin gittikçe eriyen sosyal statüleri için gösterilecek çabaların, tek bir güne sığdırılan kutlamalarla göstermelik sunumlara dönüşen faaliyetlere indirgenmemesi gerektiği de vurgulanmalıdır. Bu bağlamda yetkililer yanı sıra medyanın da, üstlenmesi gereken sosyal sorumlulukları olduğunun altı çizilmelidir.

Notlar

- 1 Yenen, İ. (2012). Yazılı basında “din adamı” kimliğinin temsili. *Turkish Studies*, 7(2); Turan, İ. (2007). Medyadaki din adamı imajı üzerine bazı düşünceler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 24(24-25) ; Menekşe, Ö. (2005). Türk sinemasında din ve din adamı imajı. *II. Uluslararası Dinî Yayınlar Kongresi*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- 2 Medyadan önceki 1. Kuvvet Ruhban sınıfına, 2. Kuvvet saray ve aristokraziye, 3. Kuvvet halk kitlelerine atfedilmektedir. (Laughey 2010: 121)

- 3 Ahlakî panik kavramı ilk kez Stanley Cohen tarafından kullanılmıştır. Sıradan olayların-bazen de bir kurgunun- çok fazla ve abartılı biçimde işlenerek toplumda endişe ve tepki oluşturacak biçimde sunulmasıdır. (Yıldız ve Sümer 2010)

Kaynaklar/References

- Althusser, L. (2017). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları. İstanbul: İthaki.
- Arkanoc, S. (2014). Psikolojide Söz ve Anlam Analizi. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Chandler, D. ve Munday, R. (2018). Medya ve İletişim Sözlüğü. İstanbul: İletişim.
- Cüceloğlu, D. (2008). Korku Kültürü-Niçin 'Mış Gibi' Yaşıyoruz. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dedeoğlu, G. (2013). "Medya ve İletişim Çalışmalarında Teun A. Van Dijk'ın Yaklaşımı Bağlamında Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve Söylem Olarak Haberin Çözümlemesi". Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 3(1).
- Diler, R. (2011). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleriyle İlgili Gazetelerdeki Tartışmaların Değerlendirilmesi (2003-2006) (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Dolton, P., Marcenaro, O., De Vries R. and Po-Wen S. (2018). Global Teacherstatusindex 2018. Varkey Foundation. Erişim: 13.03.2019. <https://www.varkeyfoundation.org/media/4867/gts-index-13-11-2018.pdf>
- Eğitim-Bir-Sen (2012). Türkiye ve Dünyada Öğretmenlik: Retorik ve Pratik. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Güneş, A. (2017). "Cinsel İstismar Olgusu ve Mahremiyet Eğitimi". İnsan & Toplum. 7(2): 45-70.
- Güngör, N. (2018). İletişim Kuramlar Yaklaşımlar. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Hayes, R. ve Grossman, D. (2010). Bilim İnsanının Medya Rehberi. Ankara: Tübitak Yayınları.
- Herman, E. S. ve Chomsky, N. (2017). Rızanın İmalatı Kitle Medyasının Ekonomi Politikği. İstanbul: bgst.
- Işık, M. (2005). "Medya ve Demokrasi Paradoksu: Medya Yoluyla Demokrasinin Tehdit Edilmesi". Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi. 3(4): 114-121.
- Karaduman, S. (2017). "Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif". Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi. 4(2): 31-46.
- Keane, J. (2015). Medya ve Demokrasi. İstanbul: Ayrıntı.
- Laughey, D. (2010). Medya Çalışmaları Teoriler ve Yaklaşımlar. İstanbul: Kalkedon.
- Maigret, E. (2016). Medyada İletişim Sosyolojisi. İstanbul: İletişim.
- OECD (2018). "Turkey", Education at a Glance 2018: OECD Indicators içinde. Paris: OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/eag-2018-69-en> Erişim: 13.03.2019.
- Said, E. (2017). Medyada İslam. İstanbul: Metis.
- Sönmez E. ve Cemaloğlu, N. (2017). "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki İmaj Algısı İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki". Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 17 (4): 2117-2141.
- TEDMEM. (2014). Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği. http://portal.ted.org.tr/yayinlar/ogretmen_gozuyle_ogretmenlik_meslegi.pdf erişim: 13.03.2019

120 • ANA AKIM MEDYADA DİN KÜLTÜRÜ ve AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLERİNE DAİR YANSIMALARA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

- Türk, G. D. (2013). “Demokrasinin Dördüncü Kuvveti Yeni Medya Teknolojileri”. XVIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, İNETD.
- Ulutaş, P. (2017). Öğretmenlerin Bakış Açısından Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal Statüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Ünsal, S. (2015). Öğretmenlerin Mesleki İmajlarına İlişkin Görüşleri ve Mesleki İmaja Etki Eden Faktörler (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Ünsal, S. (2018). “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğinin Statüsüne İlişkin Bir Pareto Analizi”. Sakarya University Journal of Education. 8(2): 111-130.
- Van Dijk, Teun A. (1988). News as Discourse. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates. <http://www.discourses.org/OldBooks/Teun%20A%20van%20Dijk%20-%20News%20as%20Discourse.pdf> Erişim: 16.11.2018.
- Van Dijk, T.A. (1991). “The Interdisciplinary Study of News as Discourse”. Handbook of Qualitative Methods in Mass Communication Research. Ed. K. B. Jensenve and N. Jankowski. London Routledge: 108-120. <http://www.discourses.org/OldArticles/The%20interdisciplinary%20study%20of%20news%20as%20discourse.pdf> Erişim: 17.11.2018.
- Van Dijk, T.A. (2011). Discourse and Ideology. Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction. Ed. T.A.Van Dijk, London: 379-407. Sage.<http://www.discourses.org/OldArticles/Discourse%20and%20Ideology.pdf> Erişim: 16.11.2018.
- Van Dijk, T.A. (2016). Sociocognitive Discourse Studies. Ed. John Richardson ve John Flowerdew, Handbook of Discourse Analysis. London: Routledge. <http://www.discourses.org/OldArticles/Sociocognitive%20Discourse%20Studies.pdf> Erişim: 17.11.2018.
- Yenen, İ. (2012). “Yazılı Basında “din adamı” Kimliğinin Temsili”. Turkish Studies. 7(2): 1161-1181.
- Yıldız, F. (2018). “Ölümçül “Mavi Balina” Oyununun Basında Temsiline Dair Eleştirel Bir Değerlendirme”. Erciyes İletişim Dergisi. 5(4): 557-570.
- Yıldız, S. ve Sümer, H. (2010). “Medya ve Ahlaki Panik”. Erciyes İletişim Dergisi. 1(3):35-46.
- Yurdakul, S., Gür, B.S., Çelik, Z. ve Kurt, T. (2016). Öğretmenlik Mesleği ve Mesleğin Statüsü. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Elektronik Kaynaklar

<http://www.hurriyet.com.tr/>

<http://www.milliyet.com.tr/>

<https://www.posta.com.tr/>

<https://www.sabah.com.tr/>

<https://www.sozcu.com.tr/>